

Návykové látky a škola

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, § 187, 188, 193, 194

Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo ve větším rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch,

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší patnácti let, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt,

b) získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(1) Kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu.

(3) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let

nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu,

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let, nebo

c) získá-li takovým činem značný prospěch.

Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči osobě mladší než osmnáct let, nebo

b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými potřebami

Kdo má na prodej, nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří úmyslně potraviny nebo jiné předměty, jejichž použití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt.

Kdo má na prodej, nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří z nedbalosti potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(1) Zvláštní zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku nebo za prekursory.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 187, 187a a 188, které choroby se považují za nakažlivé ve smyslu § 189 až 192 a na které škůdce se vztahuje ustanovení § 192.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, § 217 a 218

Ohrožování výchovy mládeže

(1) Kdo vydá, byť i z nedbalosti, osobu mladší než osmnáct let nebezpečí zpustnutí tím, že

- a) svádí ji k zahálčivému nebo nemravnému životu,**
- b) umožní ji vést zahálčivý nebo nemravný život, nebo**
- c) závažným způsobem poruší svou povinnost pečovat o osobu mladší než osmnáct let, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.**

(2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, osobě mladší než osmnáct let hru na hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchal-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,**
- b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu,**
- c) spáchal-li takový čin opětovně, nebo**
- d) získal-li takovým činem značný prospěch.**

Podávání alkoholických nápojů mládeži

Kdo soustavně nebo ve větší míře podává osobám mladším než osmnáct let alkoholické nápoje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Podávání anabolických látek mládeži

Kdo opakovaně nebo ve větší míře podává osobě mladší než osmnáct let anabolika nebo jiné prostředky s anabolickým účinkem k jinému než léčebnému účelu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Vláda stanoví nařízením, co se považuje za anabolika a jiné prostředky s anabolickým účinkem ve smyslu § 218a.

Zákon č. 37/1989 ČNR, o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

Zakazuje se prodávat nebo podávat alkoholické nápoje, aneb jinak umožňovat jejich požívání osobám mladším osmnácti let a podávat tabákové výrobky osobám mladším osmnácti let.

Každý kdo prodává nebo podává alkoholické nápoje, jiné návykové látky a výrobky je obsahující na něž se vztahují zákazy obsažené v § 4 odst. 1 písm. e) a v § 4 odst. 3 písm. c) je povinen odeprít jejich podání nebo prodej osobě, o níž lze mít pochybnost, že splňuje podmínku věku, pokud ji neprokáže úředním dokladem.

Zákonní zástupce nezletilých a osoby, do jejichž péče byli nezletilí svěřeni, jsou povinni dbát dodržování zákazů týkajících se nezletilých obsažených v § 4.

Právnícké osobě, která porušila zákaz omezení, uloží obecní úřad pokutu až do výše 50 000 Kč.

Fyzické osobě prodávajícím zboží nebo poskytujícím jiné služby, kteří porušili zákaz omezení, uloží obecní úřad pokutu až do výše 5000 Kč.

Léčebně preventivní péče

Osobám závislým na alkoholu nebo na jiné návykové látce, včetně osob závislých na nikotinu, se poskytuje léčebně preventivní péče ve zdravotnických zařízeních, jestliže to vyžaduje jejich zdravotní stav.

Osobám závislým na alkoholu nebo na jiné návykové látce, které se léčebně preventivní péči dobrovolně nepodrobí, anebo ji odmítají, nebo poskytovanou péči ztěžují, se uloží povinnost podrobit se ambulantní péči: jestliže by tato péče nebyla účelná, nebo se ukázala neúčinnou anebo jestliže se tyto osoby odmítají dobrovolně podrobit ústavní péči, uloží se jim povinnost podrobit se ústavní péči. Povinnost podrobit se ústavní péči opakovaně lze uložit jen tehdy, nejde-li o stav trvalý léčením neovlivnitelný.

O povinnosti podrobit se ambulantní péči rozhoduje soud z podnětu osob blízkých nebo zdravotnické zařízení, kde se pacient léčí.

O povinnosti podrobit se ústavní péči, o jejím ukončení, popřípadě o následné ambulantní péči, rozhoduje okresní úřad:

rozhodnutí o povinnosti podrobit se ústavní péči přezkoumá soud na návrh osoby, jíž se rozhodnutí týká, jejího opatrovníka nebo osoby jí blízké.

Soubor pedagogicko - organizačních informací na školní rok 2004/2005 č.j. 12711/2004-20

Minimální preventivní program

Základní nástroj prevence v resortu školství, mládeže a tělovýchovy představuje Minimální preventivní program, který je komplexním systémovým prvkem v realizaci preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních. Jeho realizace je pro každou školu a každé uvedené školské zařízení od 1.ledna 2001 závazná a podléhá kontrole České školní inspekce.

V rámci Minimálních preventivních programů (dále jen MPP) je kladen důraz na proměnu školy, komunikaci, kooperaci a zdravý životní styl. MPP mají přinášet strukturované podněty pro potřeby prevence sociálně patologických jevů. Jedná se o průběžný (nikoliv jednorázový) program zaměřený na osobnostní a sociální rozvoj a výcvik v sociálně komunikativních dovednostech. Je určen pro žáky a pedagogické pracovníky školy a ve svém důsledku má vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů žáků ve škole i mimo školu. Zasahuje výchovnou i vzdělávací složku vzdělání během celého školního roku, směřuje k pozitivnímu ovlivnění klimatu třídy, ke změně motivace žáků a pedagogů a změnám vyučovacích metod. Základním předpokladem k maximální účinnosti je aktivní zapojení všech žáků třídy. Rodiče žáků jsou aktivními účastníky procesu realizace MPP a jsou s průběhem a výsledky programu seznamováni.

Minimální preventivní program je pravidelně jednou ročně vyhodnocován. Sledována je celková účinnost Minimálního preventivního programu (do jaké míry bylo dosaženo stanovených cílů) i jeho průběh (jak program postupoval). Měřena je také efektivita jednotlivých aktivit, které byly v rámci minimálního preventivního programu realizovány.

Pro zpracování Minimálního preventivního programu lze využít aktuální dokumenty MŠMT zveřejněné na webových stránkách na adrese http://www.msmt.cz/_DOMEK/?CAI=2931.

Při jeho zpracování školní metodik prevence v souladu s metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č.j.: 14514/2000-51 úzce spolupracuje s okresním metodikem preventivních aktivit, který je garantem MPP.

K zahájení nebo rozvinutí prioritních preventivních projektů realizovaných jako součást MPP nebo k zabezpečení vlastních MPP je možné využít dotačního řízení u „Programů na podporu aktivit v oblasti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy“ v rámci „Preventivních programů realizovaných školami, školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi – Programu č. I“. Výběrové řízení na realizaci výše uvedeného programu vyhlašují krajské úřady.

Soubor pedagogicko-organizačních informací pro školy na školní rok 2005/2006, č.j. 12295/2005-20

3.11 Výchova ke zdraví - výchova ke zdravému životnímu stylu

Zdraví člověka je v současnosti chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Zdraví je předpokladem pro aktivní a spokojený život, pro optimální pracovní výkonnost a pro důstojné stárnutí. Proto je také jednou z priorit celého základního vzdělávání.

Je velmi důležité, aby celý život školy byl ve shodě s tím, co se žáci o zdraví učí a co z pohledu zdraví potřebují. Proto musí být vzdělávání v dané oblasti silně ovlivněno kladným osobním příkladem učitele a jeho všestrannou pomocí. Později je kladen důraz na stále větší samostatnost a odpovědnost žáků v jednání, rozhodování a činnostech souvisejících se zdravím. Jen takto chápané prostředí a vzdělávání je základem pro vytváření aktivních postojů žáků k otázkám zdraví a jeho ochrany.

Výchova ke zdraví je obsažena nejen ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a Člověk a zdraví v RVP ZV, ale promítá se i do mezipředmětových vztahů a do celého života školy. Obsah vzdělávací oblasti Člověk a zdraví se promítá se jednotlivých předmětů základního vzdělávání na prvním i druhém stupni. Podstatná část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví bývá zatím realizována v samostatném předmětu rodinná výchova (odpovídá názvu aprobací učitelů a názvu předmětu zařazeného v učebních plánech současných vzdělávacích programů). Do budoucna se předpokládá, že vyučovací předmět (vytvořený ze vzdělávacího oboru RVP ZV Výchova ke zdraví) ponese ve školních vzdělávacích programech většiny škol také název výchova ke zdraví.

MŠMT spolu s dalšími resorty spolupracuje na plnění Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky Zdraví pro všechny v 21. století, přijatém Usnesením vlády České republiky č. 1046 dne 30. října 2002. Plné znění dokumentu a další informace o vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví jsou k dispozici na webových stránkách ministerstva.

MŠMT iniciovalo vytvoření řady příruček pro učitele k zdravému životnímu stylu, které vytvořil Výzkumný ústav pedagogický ve spolupráci s odbornými společnostmi. Tato řada metodických příruček se vyznačuje organickým propojením odborné a metodické stránky; faktografické údaje jsou doplněné konkrétními návrhy na metodické postupy v hodinách. Příručky jsou určeny učitelům, kteří se zabývají výchovou ke zdravému životnímu stylu – učitelům rodinné výchovy, občanské výchovy, metodikům prevence sociálně patologických jevů, ale i všem ostatním, kteří se v dané oblasti věnují dětem a mládeži.

Příručka pro učitele - Fórum výchovy ke zdraví

Příručka je připravena z vybraných příspěvků ze semináře Fórum výchovy ke zdraví VII a doplněna aktuálními informacemi, které souvisí s realizací výchovy ke zdraví z pohledu Rámcových vzdělávacích programů a začleněním této problematiky do školních vzdělávacích programů. Obsah příručky je obohacen o didaktické náměty pro interaktivní práci se žáky v běžné výuce.

Příručka vznikla z podnětu MŠMT, ve spolupráci s VÚP Praha a KALOKAGATHIE (vzdělávací zařízení) s.r.o.

Výchova ke zdraví - Poruchy příjmu potravy - příručka pro učitele

Poruchou příjmu potravy, mentální anorexií, trpí jedna dívka ze dvou set. Celkově 10 % mladých žen má narušený postoj k jídlu a tendenci k přehnanému kontrolování tělesné hmotnosti. Výchova vedená vhodným způsobem v kritickém období puberty by mohla omezit vzrůstající trend v počtu mladých lidí s poruchou příjmu potravy.

Publikace odpovídá na otázky, kde hledat příčiny vzniku poruch příjmu potravy, jak včas onemocnění identifikovat, jaké zdravotní problémy přináší, jak je možno mentální anorexii a mentální bulimii léčit, zda může škola v rámci programu výchovy ke zdraví přispět k prevenci poruch příjmu potravy, jaké informace by měl mít učitel a co by měli vědět žáci. Další část je věnována základním doporučením v oblasti prevence. Text je doplněn soupisem institucí a poraden, které poskytují odbornou pomoc nemocným poruchami příjmu potravy, a seznamem odborné literatury.

Sexuální výchova - problematika dětské pornografie a její prevence na škole

Ve spolupráci se společností AUDENDO, o.s. (PhDr. Richard Braun) vznikl sborník, rozdělený na odbornou a metodickou část, který se zabývá širokou problematikou aktuálních otázek sexuální výchovy.

Obsahem studijního textu jsou : „Psychologie zneužitého dítěte“, „Mravnostní kriminalita páchaná na dětech a mládeži“, „Psychologie pachatele“, „Pedagog a homosexualita“, „Beseda s „gay“ kluky“, „Práce s předsudky“, „Psychologické aspekty HIV/AIDS“, „Pohlavně přenosné choroby“, „Základy intervenčních metod pro učitele“, „Hry a techniky v prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí“, „Vhodné hry a techniky“.

Příspěvky vytvořili odborníci, kteří se s danou problematikou setkávají ve své práci prakticky denně, ale svými příspěvky překročili běžné hranice učebnicových textů. Metodické kapitoly mohou pak pomoci aktivním učitelům ve vlastní práci s dětmi (

nicméně vést hry s psychologickým obsahem není jednoduché a učitelům lze jen doporučit další odborné semináře). Součástí sborníku je i adresář pracovišť.

V elektronické verzi jsou publikace k dispozici na webových stránkách MŠMT.

V nabídce Národního institutu pro další vzdělávání naleznete semináře s tematikou zdravého životního stylu. Probíhají i specializované semináře s využitím výše uvedených příruček pro učitele.

Dále upozorňujeme na semináře a kurzy první pomoci a prevence dětských úrazů, včetně úrazů dopravních.

Projekt Zdravé zuby

MŠMT doporučuje projekt Zdravé zuby, komplexní výukový program péče o zubní zdraví, k realizaci ve všech vzdělávacích programech 1. stupně základního vzdělávání. Více informací na www.zdravezuby.cz.

Součástí vzdělávací oblasti výchova ke zdraví je i problematika šikany a prevence násilí – viz odst. 12.

14. Zdravý životní styl a škola podporující zdraví (Gesce odbor 24)

Kouření

Do povinných učebních osnov i rámcových vzdělávacích programů je zahrnuta široce pojatá výchova proti kouření: vedle zdravotních následků kouření se děti učí o ekonomických dopadech kouření, o způsobech odmítání nabídky tabákových výrobků, o reklamě, o ochraně proti pasivní expozici, o pomoci kuřákům při odvykání kouření.

Ochranu dětí a mládeže před kuřáctvím lze zajistit cílenými programy ve školním vzdělávání, využívajícími moderní přístupy, jako jsou: předávání informací, tvorba správných postojů, rozpoznávání rizikových situací, hledání alternativ, trénink dovedností a odmítání nabídky tabákových výrobků, nácvik rozhodování. Soustavně je potřeba se podílet na tvorbě společenské nepřijatelnosti kouření a vytváření nekuřáckého prostředí ve všech oblastech života mládeže. Podobně je potřeba se zaměřit na škodlivé účinky pasivního kouření a jeho nepříznivý vliv na zdraví nekuřáků a přispět tak k ovlivňování veřejnosti.

Školy zajistí výchovu dětí proti kouření, protože začíná kouřit stále více mladých lidí a hlavně dívek. Hlavním cílem je zastavit růst závislosti dětí na tabáku a postupné snižování prevalence kouření dětí.

Alkohol

Základem prevence ve školách a školských zařízeních je zvýšení znalosti o negativních účincích alkoholu se zaměřením na mládež. K tomu by měly sloužit preventivní programy, které by rodičům, učitelům, vychovatelům a vrstevnickým spolupracovníkům měly pomáhat vychovávat a vzdělávat mladé lidi, aby byli schopni získávat dovednosti potřebné pro život, čelit sociálnímu tlaku a vyrovnávat se s riziky. Dále by mladí lidé měli být povzbuzováni k převzetí zodpovědnosti jakožto rovnoprávní členové společnosti. Je důležité, aby se škola prevenci problémů působených alkoholem a jinými látkami soustavně věnovala. Účinné jsou interaktivní preventivní programy (žáci jsou při nich aktivní, nejedná se tedy o hromadné přednášky), při kvalitních programech se nacvičují podstatné dovednosti, např. jak odmítat alkohol a drogy, jak trávit volný čas, jak se uvolnit, jak se zdravě vyrovnat s úzkostí, strachem či smutkem apod. Za naprosté minimum se považuje 15 hodin v průběhu dvou let.

Významnou roli hraje spolupráce školy s rodinou. Při vzájemné spolupráci mohou rodiče lépe ovlivnit s kým se dítě stýká i volbu vhodné mimoškolní činnosti. U dospívající mládeže je potřeba upozornit na nebezpečí kombinace alkoholu a jiných psychoaktivních látek (užití více různých návykových látek) a souvislost mezi užíváním alkoholu, tabáku a nelegálních drog.